

NotatDato: 14.01.2019
Arkivsak: 2014/10030-128
Saksbehandlar: torsan12

Til:	Yrkesopplæringsnemnda Utval for opplæring og helse Fylkesutvalet Fylkestinget
Frå:	Fylkesrådmannen

Løypemelding samarbeidsprosjekt Nordhordland

Med bakgrunn i fylkestingsvedtak (FT 4. oktober 2016, sak 72/16 og FT desember 2016, sak 91/16) starta fylkesrådmannen opp arbeid med samarbeidsprosjekt i Nordhordland for å utvikle og prøve ut nye undervisningsformer der meir av den praktiske undervisninga blir gjort ute i verksemdene.

Samarbeidsprosjektet skal i dialog med næringslivet også bidra til å få fram kunnskapsgrunnlag i høve til behov for nyinvesteringar ved å sjå på praksisopplæring og bruk av verkstadareal i skule og bedrift.

Denne løypemeldinga viser aktuelle aktivitetar og erfaringar i prosjektet frå januar til desember 2018.

Fasar og aktivitetar i prosjektet

Utviklingsfase	Hausthalvåret 2017
Prioritere og koordinere samarbeidsområde ut frå skulane sine utviklingsplanar og ut frå Nordhordland Regionråd og Nordhordland Næringslag sine mål og strategiar	
Synleggjere og dele gode erfaringar med samarbeidet skule-arbeidsliv i Nordhordland	
Utarbeide årleg aktivitetsplan med felles mål skule og arbeidsliv, m.a. for Yrkesfagleg fordjuping	
Fordele utdanningsprogram som er med i prosjektet mellom Knarvik vgs og Austrheim vgs og avklare deltaking/bidrag frå arbeidslivet i prosjektet	
Motivere, involvere og engasjere bedrifter i samarbeidet, m.a. felles workshop mellom skulane og bedrifter (nov. -17)	
	Skuleåret 2017/18
Vurdere modellar for å organisere fag- og yrkesopplæring der meir av undervisninga skjer ute i bedrift	
Følgje opp arbeid med samfunnskontrakt, rammer for samarbeidsavtalar og skriftlege avtalar mellom skular og arbeidsliv	

Avklare deltaking i internasjonalt prosjekt (Erasmus+) i samarbeid med regionalavdelinga, om utvikling av regionale senter (oppstart des. -17)	
Utprøvningsfase	Skuleåra 2018/19 og 2019/20
Prøve ut modellar for praktisk undervisning ute i verksemdene etter avtalar med bedrifter knytt til TIP og BA (med undervegsevaluering)	
Planlegge og gjennomføre kurs og kompetanseutvikling / hospitering knytt til aktuelle modellar for utprøving	
Henta frå prosjektplan	

Utviklingsfasen - skuleåret 2017/18

Tidleg i prosjektet var det einigheit blant deltakande aktørar i prosjektet at dei alternative modellane skulle basere seg på ordinær fag- og timefordeling, dvs. at ein ikkje skulle søkje å flytte på fag mellom trinn. Det gjorde det mogleg å kome raskt i gong med planlegging og implementering av modell. Samstundes var det ei vurdering at det er enklare å overføre alternative opplæringsmodellar som blir organisert innanfor ordinær fag- og timefordeling.

Det blei lagt til grunn at modellane skulle prioritere innhald og kvalitet, samarbeid mellom skule og bedrift, t.d. gjennom yrkesretting av fellesfag og programfag. Modellane skulle vidare inkludere lengre praksisperiodar. Vidare var utgangspunktet at ein av modellane skulle starte på Vg1.

I løpet av tidleg vår 2018 valde skulane ut kva utdanningsprogram dei skulle gjennomføre modellane på, samt trinn og involvering av personalet på skulane og aktuelle bedrifter.

Det blei avgjort at Knarvik vgs testar ut alternative undervisningsformer på Teknisk og industriell produksjon (TIP), og Austrheim vgs på Bygg- og anleggsteknikk (BA).

Skulane inviterte aktuelt arbeidsliv til ein felles workshop i februar 2018 for idemyldring rundt korleis organisere nye undervisningsformer. 17 bedrifter deltok, og var positive og såg moglegheitene som ligg i at elevane får meir praksis ute i verksemdene.

Denne felles samlinga blei vidare følgt opp av begge skulane, med dialog kvar for seg med aktuelle bedrifter innan høvesvis TIP og BA.

Innhald i møta med bedriftene var i stor grad knytt til praktiske problemstillingar rundt korleis organisere ei opplæring med meir praksis ute i bedriftene, som

- Alternative opplæringsmodellar – fordeling av praksis i skule og bedrift
- Konkretisere samarbeidsavtalar
- Vurdering for læring – korleis sikre ein god vurderingspraksis når eleven er i praksis i bedrift
- Fråværsføring

• **Vurdere modellar for å organisere fag- og yrkesopplæring der meir av undervisninga skjer ute i bedrift**

Grunnlaget for organisering og gjennomføring av alternative undervisningsformer er basert på eksisterande og veletablerte strukturar for samarbeid mellom skule og arbeidslivet i regionen. I tillegg ligg samarbeids- møte knytt til prosjektet til grunn for koordinering og planlegging av praktisk gjennomføring av auka praksisopplæring i bedrift.

I samarbeid med bedriftene har begge skulane vedteke opplæringsmodellar basert på at elevane har periodevis opplæring på skulen og i bedrift. Dette er i tråd med bedriftene sine ønskje og vil gi elevane ei

meir heilskapleg opplæring. Vurdering i faga blir gjort i samarbeid mellom elev, skule og bedrift, der bedriftene i sterkare grad vil bli invitert inn i diskusjon om karakter. Det fordrar eit forpliktande samarbeid mellom faglærar og instruktør. Det blir også sett opp samarbeidsmøte mellom skule og bedrift om læreplanarbeid.

Opphøveleg var det planlagt at ein av modellane skulle starte på Vg1. I dialog med bedriftene blei det likevel klart at det var ønskeleg å teste ut begge modellane på Vg2. Vurderinga blei gjort på bakgrunn av at elevane då har eit betre fagleg grunnlag for å delta i bedrifta sin produksjon, og truleg er litt meir modne og klar for lengre praksisperiodar enn kva tilfellet er for ein elev på Vg1.

Modellane er noko ulikt organisert i form av mengde av opplæringa som skjer i høvesvis skule og bedrift. Oversikt over utplasseringsveker er skissert under.

Lærarane sine roller ved meir utplassering i bedrift blir lik den som dei i dag har i yrkesfagleg fordjuping (YFF). Når elevane er i praksis i bedrift, er også lærar ute i bedrift etter oppsett plan. Oppgåver er t.d. dialog om innhald i opplæringa, vurdering, ev. behov for rotasjon i praksisbedrift for å fylle læreplanmåla. Denne dialogen går mellom lærar, elev og bedrift.

For å få til ei god undervegsevaluering nyttar Knarvik vgs i dag Google docs som verktøy for elevane til å skrive logg. Dette skjer undervegs medan elevane er i praksis, og gir god samhandling mellom elev og lærar. Loggen er vidare grunnlag for dialog mellom elev, lærar og bedrift medan lærar besøker elev i praksis. Dette er også døme på erfaringar i prosjektet som er direkte overførbare til Austrheim vgs, jf. mål i prosjektplan om å synleggjere og dele gode erfaringar.

- **Følgje opp arbeid med samfunnskontrakt, rammer for samarbeidsavtalar og skriftlege avtalar mellom skular og arbeidsliv**

Det er i varierende grad skrive avtalar om praksisopplæring mellom skule og bedrift i dag, då skulane har regelmessige møte med bedriftene om gjennomføring av modellane. Det har likevel ein verdi å skrive avtalar noko også NHO har peika på. Til grunn for det vidare arbeidet ligg at det i det minste skal skrivast avtalar for utplassering gjennom faget yrkesfagleg fordjuping (YFF).

- **Prøve ut modellar for praktisk undervisning ute i verksemdene etter avtalar med bedrifter knytt til TIP og BA (med undervegsevaluering)**

Knarvik vgs organiserer opplæringa gjennom å legge alle timane i YFF, og nokre av timane i programfaget produksjon ut i bedrift. Samanlikna med korleis skulen har organisert opplæringa tidlegare, betyr dette ein auke i opplæring i bedrift på tre veker i løpet av skuleåret.

Bedriftene i regionen tar i mot elevar frå fleire skular. Ved ein auke i praksisopplæring i bedrift gir det ein auka belastning på bedriftene, noko som krev eit tydeleg samarbeid også mellom skulane på utplasseringsperiodar, slik at belastninga på bedriftene ikkje blir for stor. Det er planlagt eit evalueringsmøte i etterkant av utplasseringsvekene dette skuleåret for saman å vurdere erfaringar og gjere eventuelle justeringar framover.

Austrheim vgs organiserer opplæringa gjennom å legge alle timane i YFF og programfaget produksjon ut i bedrift. Samanlikna med korleis skulen har organisert opplæringa tidlegare, betyr dette ein auke i opplæring i bedrift på sju veker i løpet av skuleåret.

Austrheim vgs har mange potensielle samarbeidsbedrifter, og elevane er fordelt over mange bedrifter, som regel berre ein elev per bedrift.

Oversikt over utplasseringsveker for Knarvik vgs og Austrheim vgs

Skule	Vekenummer - periode i bedrift		Tal veker i bedrift
	2018	2019	Skuleåret 2018/19
Knarvik vgs	43-46	4-8	9
Austrheim vgs	44-48	3-6 12-15	13

Erfaringar så langt knytt til alternative undervisningsformer

Felles tilbakemeldingar frå skulane er at modellane gir ei fagleg betre opplæring enn kva tilfellet hadde vore om all opplæring hadde gått føre seg i skulen. Elevane veks både fagleg og sosialt gjennom praksisperioden, og ei tett oppfølging av elevane er eit suksesskriterium både for skule og bedrift.

Når meir opplæring er konsentrert ute i bedriftene, betyr det at fellesfaga også blir konsentrert når elevane har opplæring på skulen. Skulane gjennomfører derfor eit blokkdagsystem.

Austrheim vgs melder at dei inneverande år ikkje har sett inn noko ekstraundervisning, sidan blokkdagane gir rom for dybdelæring og god fagleg oppfølging. Lærarane gir gode tilbakemeldingar på effekten denne ordninga gir på elevane sitt læringa utbytte.

Ei utfordring med å organisere opplæringa gjennom blokkdagar er at ein elev raskt kan overstige 10 prosent fråvær. Dokumentasjon ved fråvær er derfor særskilt viktig.

Modellane blir brukt aktivt av begge skulane i marknadsføring av eigne tilbod.

Kunnskapsgrunnlag – prosjekt næringslag/regionråd og regionalavdelinga

Hordaland fylkeskommune har løyvd inntil kr 500 000 til prosjektet **Næringsutvikling i Nordhordland** frå budsjettet for Handlingsprogram for nærings- og samfunnsutvikling i Hordaland.

Målet med prosjektet er å få fram kunnskapsgrunnlag om behov for fagtilbod, dimensjonering og behov for kompetanse og arbeidskraft i Nordhordland, minst fram til 2030.

Næringslivets behov for framtidig kompetanse – det dei vil trenge for å kunne utvikle seg - og det offentlege sitt behov for kompetanse er viktig å få kunnskap om, slik at m.a. dei vidaregåande skulane kan bidra til leveranse. Dette prosjektet skal få fram eit kunnskapsgrunnlag om næringslivet og regionen sitt behov for framtidig fagtilbod, kompetanse og arbeidskraft i Nordhordland og Gulen. Prosjektet er eit samarbeid mellom næringslivet i regionen ved Nordhordland Næringslag og Regionrådet i Nordhordland ved Nordhordland Utviklingsselskap IKS. Dette er eit prosjekt som også skal legge grunnlag for ei utvikling og styrking av eksisterande og nye samarbeidsrelasjonar mellom næringsliv, offentleg sektor og skulane i regionen. Arbeidslivet sitt behov for arbeidskraft og kompetanse skal vere avgjerande for både å styrke omstillingsbehov og dimensjonering.

Resultata av utreiinga vil bli gitt ut i ein rapport som blir gjort allment tilgjengeleg. Den vil tentativt innehalde eit ca. 10-siders samandrag og om lag 60 sider tekst. Rapporten blir gitt ut digitalt.

Universitetet i Bergen ved institutt for geografi leiar prosjektet. Teamet er sett saman av professor økonomisk geografi Grete Rusen (prosjektleiar), Gro Marit Grimsrud (Uni Rokkan) og Kari Elida Eriksen (UiB).

Universitet i Bergen har planlagt ein presentasjon av førebels rapport primo februar.

Prosjektet skal koordinerast med andre kompetanserelaterte prosjekt i Nordhordland («Right skills for the right future» - Hordaland fylkeskommune, «Drivers of regional economic restructuring» Høgskulen på

Vestlandet, «Pendler-prosjektet» - Hordaland fylkeskommune, «Sustainable development of urban centers with active involvement of VET» -Hordaland fylkeskommune, «Plan for samarbeidsprosjekt skule-arbeidsliv» - Hordaland fylkeskommune).

Hordaland fylkeskommune v/seksjon for forskning, internasjonalsisering og analyse vil kunne dekke eventuelle meirkostnader knytt til å utvide det geografiske nedslagsfeltet for desse dataa til resten av fylket.

Evaluering

Prosjektet skal i løpet av skuleåret 2019/20 evaluerast i tråd med oppsette milestolpar i prosjektplan. Regionalavdelinga v/seksjon for forskning, internasjonalsisering og analyse har tatt oppdraget med å evaluere prosjektet, og tek sikte på å starte evalueringa hausten 2019.

Oppsummering og evaluering (kunnskapsgrunnlag)	Skuleåret 2019/20
Oppsummere erfaringar og evaluere dei modellane for undervisning/ praksisopplæring som har vore prøvde ut i prosjektet	
Drøfte grunnlag for fagtilbod og dimensjonering av vidaregåande opplæring ut frå behov for kompetanse og framtidig fagtilbod ved dei vidaregåande skulane i Nordhordland behov for arbeidskraft, framtidige næringar og kompetansebehov i regionen	
Vurdere bruk av verkstad/bedrift for meir praktisk undervisning i verksemdene (behov og omfang)	
Vurdere konsekvensar og mogleg behov for nyinvesteringar til skuleanlegg ved modell(ar) der meir av undervisninga vert gjort ute i verksemdene.	
Henta frå prosjektplan	

Erasmus+-prosjekt, Development of sustainable urban centres with active involvement of VET

Regionalavdelinga har identifisert status og utfordringar på attraktive regionale senter. Det er gjennomført ein planleggingsprosess med omfattande deltaking, noko som resulterte i ein plan for vidareutvikling av 12 regionale senter i 10 kommunar. Mål og strategiar er definert for vidareutvikling.

Dette er bakgrunn for deltaking i Erasmus+-prosjektet «Development of sustainable urban centres with active involvement of VET (vocational education and training)». Regionalavdelinga har prosjektleiar-ansvaret.

Gjennom eit strategisk partnerskap med involvering av m.a. utdanningsinstitusjonar og skular, kan det etablerast ein modell for nytt og effektivt samarbeid for å knyte saman m.a. offentlege organ og tenester og lokale bedrifter for å vidareutvikle dei regionale sentra. Dette kan gjere det mogleg å etablere og utvikle kontakt på eit breitt spekter av aktivitetar og fag. Skulane kan gjere utdanninga meir relevant for elevane, og skulane kan få ei aktiv rolle i utviklinga av dei regionale sentra.

Utfordringane og moglegheitene som ligg i tverrsektorielt samarbeid mellom yrkesfaglege skular, kommune og arbeidsliv for å styrke regionale senter har blitt vurdert til å vere like på tvers av deltakande nasjonar i prosjektet, men med ei rekke variasjonar mellom landa. Ved utveksling av informasjon og identifisering av beste praksis skal partnarane i felles innsats beskrive modellar og metodar for beste praksis.

Resultata av prosjektet skal vere:

- Modellar og tilrådingar for deltaking og engasjement i utvikling av bykjerner/regionale sentre.

- Modellar og tilrådingar for utdanningsprogram som stimulerer byutvikling/utvikling av regionale sentre.

Prosjektet har høgt fokus på verdien av internasjonale kontaktar og utveksling av informasjon, særleg om beste praksis innanfor dei to nemnte tema. Internasjonal kontakt og besøk tillet partnerane å få meir detaljert og djupare forståing av korleis relevante utfordringar, plikter og oppgåver blir handtert under ulike forhold. Dette har igjen potensiale til å gi ny inspirasjon, nye ambisjonar, skape nye idear og nye metodar, og gi partnerane tillit til å implementere nye modellar.

Mål for prosjektet

- Lage styringsmodellar for aktiv involvering og deltaking av vidaregåande skular og lokale bedrifter i planlegging og utvikling av regionale sentre.
- Utvikle yrkesfaglege opplæringsløp som direkte knyter opplæringa til utfordringar og moglegheiter i dei regionale sentra.
- Etablere ein arena for samarbeid mellom yrkesfaglege skular, kommunar og arbeidslivet.

Deltakarlanda har hatt tre samlingar – Bergen, Kranj, Slovenia og Barcelona. Neste samling er Umbria i Italia. Samlingane har hatt høgt innslag av informasjon om korleis dei ulike aktørane samarbeider og kva moglegheiter og utfordringar som ligg i dette. Samtidig har det vore sentralt med skule- og bedriftsbesøk med mål om å auke kunnskap om korleis dei ulike landa organiserer opplæringa og strukturerer samarbeid med lokale myndigheiter og arbeidsliv.

Sjølv om variasjonane mellom deltakarlanda til dels er store, er det fleire område som gir grunnlag for samarbeid og at nyttige erfaringar kan samlast og brukast lokalt. T.d. er dette

- Heilskapstenking, samordning av innsats og ressursar for å oppnå vedtekne mål
- Fokus på samfunnet og arbeidslivet sitt behov for kompetanse og arbeidskraft
- Organisering og utvida samarbeid og samhandling
- Organisering av skulane og gjennomføring av opplæringa

Dette ligg til grunn for vidare arbeid med å utvikle modellar for korleis skape ei tettare samhandling mellom vidaregåande skular, kommune og arbeidsliv for å utvikle regionale sentre. Vidare er dette sentralt inn mot regional plan for kompetanse og arbeidskraft.

Prosjektet varar til 29.02.20, og det blir skrive sluttrapport for arbeidet.

Deltakande aktørar:	Land/region
Agencia Umbria Ricerche	Umbria, Italia
Instituto Professionale per l'industria e l'Atigiantato	Umbria, Italia
EARLALL European Association of Regions & Local Authorities for Lifelong Learning	Belgia
Barcelona Activa	Spania
Solski School Center	Kranj, Slovenia
Sotra vgs	Hordaland fylkeskommune
Knarvik vgs	Hordaland fylkeskommune
Fjell kommune	
Lindås kommune	
Hordaland fylkeskommune (koordinator)	